

Yksityisen sektorin työeläkeuudistus: keskeiset muutokset ja arviointia niiden vaikutuksista

2.2.2006

Työeläkeuudistuksen tavoitteet

- myöhentää keskimääräistä eläkkeelle siirtymisikää 2 - 3 vuodella
- sopeuttaa eläkejärjestelmä keskimääräisen elinajan kasvuun
- luoda edellytykset yksityisalojen työeläkelakien yhdistämiselle ja yksinkertaistamiselle

Keskeisimmät muutokset

- vanhuuseläkkeelle joustavasti ikävälillä 63-68
- kannustinkarttuma tukemaan työssä jatkamista
- koko työuran ansiot kartuttavat eläkettä
- opiskelu ja lastenhoito kartuttavat eläkettä
- varhaiseläkkeitä karsitaan ja ikärajoja nostetaan
- elinaikakerroin säätelee eläkemenoa (ja alkavien eläkkeiden tasoa) sen mukaan miten odotettavissa oleva elinikä muuttuu

Eläkelajit 2005 -

- vanhuuseläke
- työkyvyttömyyseläke
- osa-aikaeläke
- perhe-eläke
- vähitellen poistuvat eläkkeet: yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke
- maksussa olevia eläkkeitä tarkistetaan työeläkeindeksillä, jossa kuluttajahintaindeksin paino 80 % ja ansiotasoindeksin paino 20 %

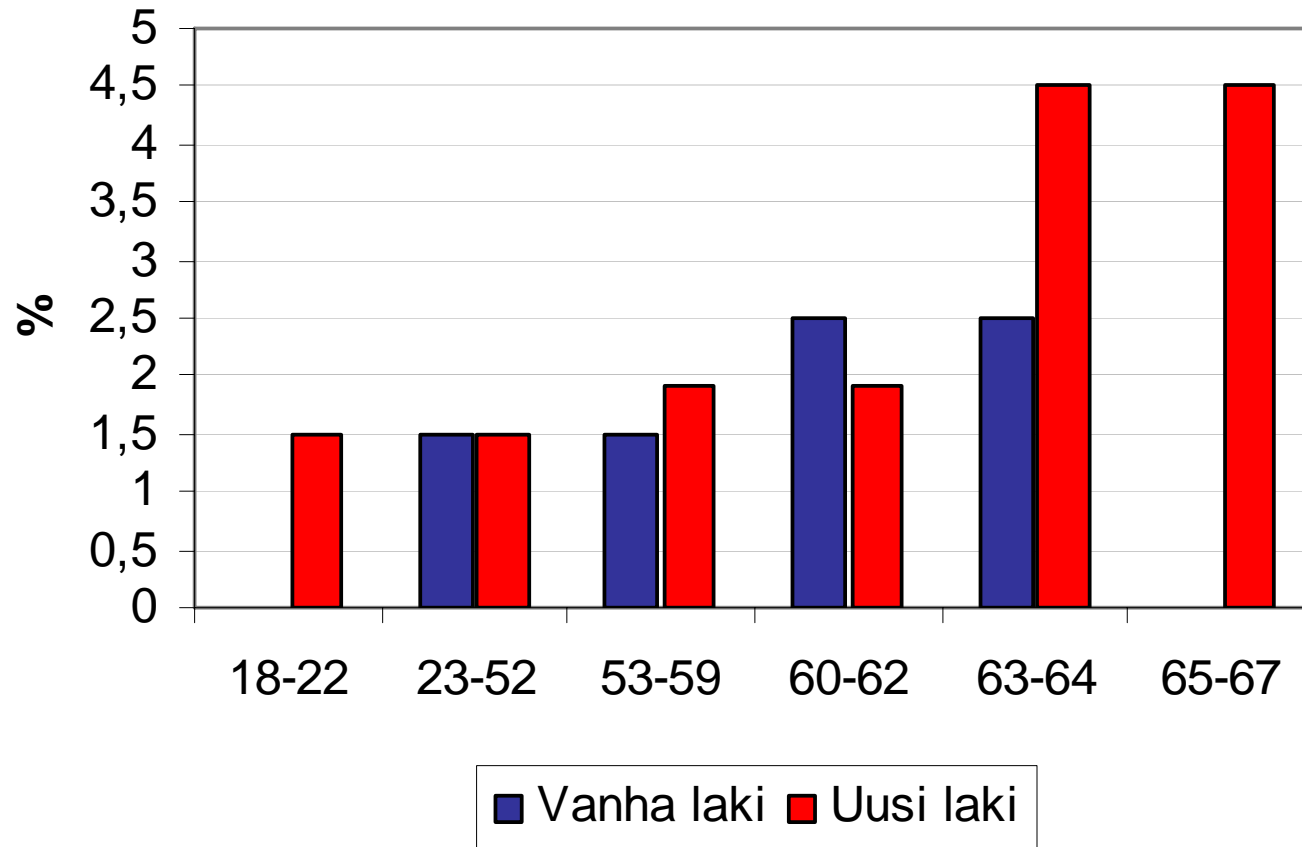
Vanhuuseläkkeelle joustavasti

- 63-68 vuoden iässä voi siirtyä siihen mennessä ansaitulle vanhuuseläkkeelle
- jos jää eläkkeelle 62 vuoden iässä, niin eläkkeeseen tehdään varhennusvähennys (eläkkeen määrästä 0,6 %/kk eli 7,2 %/v)
- jo lykkää eläkkeelle siirtymistä 68 ikävuoden jälkeen, eläkkeeseen tehdään lykkäyskorotus (0,4%/kk eli 4,8 %/v)

Eläkkeen laskusääntö, osa 1

- eläke karttuu ansioista 18 ikävuodesta lähtien
- vuosiansiot x ikään sidottu karttumisprosentti: 18-52: 1,5%, 53-62: 1,9%, 63-67: 4,5%
 - (työntekijän eläkemaksu iästä 53 alkaen 19/15-kertainen, eli noin 27% korkeampi kuin nuoremmilla)
- vuosiansiot tarkistetaan eläkkeelle siirtymisvuoden tasoon **palkkakertoimella** (ansiotasoindeksin paino 80 % ja kuluttajahintaindeksin paino 20 %)
- ennen vuotta 2005 ansaitut eläkkeet nostetaan vuoden 2005 tasolle nykyisellä 50/50 indeksillä, vapaakirjataan ja tarkistetaan eläkevuoden tasoon palkkakertoimella
- työeläkkeiden yhteensovitus poistuu

Eläkkeen karttumaprosentti eri i'issä

Suojasäännös

- koskee niitä, jotka jäävät eläkkeelle viimeistään vuonna 2011 työsuhteesta, joka alkanut ennen vuotta 2005
- eläke lasketaan myös aiemman lain mukaan
- aiemman lain ja uuden lain mukaisten eläkkeiden erotus lisätään uuden lain mukaiseen eläkkeeseen

Palkattomien jaksojen työeläketurva

- ansiosidonnaiselta äitiys-, isyys-, ja vanhempainrahakaudelta karttuu vanhuuseläkettä perusteesta, joka on 117 % etuuden perusteena olevasta ansiosta
- ansioihin suhteutetun työttömyyspäivärahan ja vuorotteluvapaan osalta 75 %, sekä sairauspäivärahan ja muiden ansiosidonnaisten päivärahojen osalta 65 %
- tulevan ajan eläkkeen osalta 100 %
- karttuma aina sama 1,5%
- muut palkattomat ajat:
 - tutkintoon johtanut opiskelu: 5 vuodelta eläkepalkaksi luetaan 523,61 euroa/kk
 - alle 3-vuotiaan lapsen hoito; 523,61 euroa/kk

Eläkkeen laskusääntö, osa 2: Elinaikakerroin

- säätelee eläkemenoa (ja eläketasoa) sen mukaan miten odotettavissa oleva elinikä muuttuu
- sovelletaan ensimmäisen kerran 2009 (vaikutus alkaa 2010)
- edellä esitetyllä tavalla laskettu vanhuuseläke kerrotaan elinaikakertoimella, joka määritellään erikseen kullekin ikäluokalle 62 vuoden iässä
- sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeisiin kun ne muuttuvat vanhuuseläkkeeksi sekä leskeneläkkeisiin

Yksityisten alojen työeläke-etuuksien ikäraajat

	Nykyinen laki	2005 alkaen
Vanhuuseläke	65	62/63-67
vanhuuseläkkeen varhennus	60	62
vanhuuseläkkeen lykkäys	65-	68-
Työkyvyttömyyseläke	14-64	18-62
yksilöllinen varhaiseläke	60-64	poistuu
Osa-aika eläke	56/58-64	58-67
Työttömyyseläke	60-64	poistuu
Perhe-eläke lapsi	0-18	0-18
puoliso	50	50

Eläkkeen laskusääntö

Nykyinen laki	2005 laki
<p style="text-align: center;">Eläke =</p> <p>karttumaprosentti (23-60: 1.5 %, ≥ 60 2,5 %) ×</p> <p>eläkepalkka (kunkin työsuhteen 10 viimeistä vuotta) ×</p> <p>työvuosien määrä + yhteensovitus</p>	<p style="text-align: center;">Eläke =</p> <p>karttumaprosentti (18-53: 1.5 %, 53-62: 1.9%, 63-68: 4,5 %) ×</p> <p>eläkepalkka (kaikilta työvuosilta) ×</p> <p>elinaikakerroin (syntymäkohorteilla erilainen)</p>

Elinaikakertoimen merkitys

					Elinaikakertoimen vaikutuksen kompensoiva työaika	
Syntymävuosi	Eläkkeelle 63-vuotiaana	Eliniän odote 62-vuotiaana	Elinaika-kerroin	Karttunut eläke 50 % palkasta	Karttunut eläke 60 % palkasta	
1947	2010	21,2	1,000			
1957	2020	22,4	0,953	6 kk	7 kk	
1967	2030	23,5	0,914	11 kk	1 v 1 kk	
1977	2040	24,5	0,881	1 v 4 kk	1 v 7 kk	
1987	2050	25,4	0,855	1 v 8 kk	2 v 0 kk	

Perustuu Tilastokeskuksen väestöennusteeseen 2004

Eläkelaskennan peukalosääntö

$$\begin{aligned} \text{Eläke} = & \\ & \text{vuosityöansiot} \\ & \times \\ & \text{ikään sidottu karttumisprosentti} \\ & \times \\ & \text{syntymävuoden mukaan määräytyvä} \\ & \text{elinaikakerroin} \end{aligned}$$

Yksilöllinen varhaiseläke lakkaa

- vuonna 1944 ja sen jälkeen syntyneille ei enää yksilöllistä varhaiseläkettä
- 60 vuotta täyttäneiden työkyvyttömyyden arvioinnissa painotetaan
 - ”työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta silloin, kun ansiotyöura on pitkä ja työn aiheuttama rasittuneisuus ja kuluneisuus ikääntymiseen liittyviin tekijöihin yhdistyneenä tekee työn jatkamisen kohtuuttomaksi”

Kuntoutuksesta oikeus

- oikeus saada ammatillista kuntoutusta, jos
 - sairaus, vika tai vamma aiheuttaa uhkan työkyvylle noin viiden vuoden kuluessa
 - työeläkekuntoutus on tarkoituksenmukaista
- päätökseen voi hakea muutosta valittamalla

Työkyvyttömyyseläke muuttuu

- tulevan ajan eläke viiden viimeisen vuoden ansioiden mukaan
 - alle 23-vuotiailla työeläkejärjestelmän piirissä oloajan ansioiden mukaan
- nuorten työkyvyttömyyseläkettä nostetaan iästä riippuvalla kertakorotuksella eläkkeen jatkuttua 5 vuotta
- tulevan ajan karttumisprosentti on 1,3 % ikävälillä 50-63 vuotta
- 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen vanhuuseläke tai osa-aikaeläke

Työttömyyseläke lakkaa ja lisäpäiväoikeuden alaikäraja nousee

- vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneille ei enää työttömyyseläkettä
 - korvataan työttömyyspäivärahan *lisäpäiväoikeudella*
 - edellytyksenä 59 vuoden ikä ja 5/15 vuoden työhistoria
 - työttömyysturva on parempi, jos työhistoriaa vähintään 20 vuotta
 - lisäpäiväoikeus jatkuu 65 vuoden ikään
 - 62 vuoden iässä valinta työttömyysturvan ja vanhuuseläkkeen välillä (vanhuuseläkkeeseen ei varhennusvähennystä)

Osa-aikaeläkkeen ikäraja nousee

- vuonna 1946 ja sitä ennen syntyneet
 - alaikäraja **56** vuotta
 - vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke ansion alenemasta kuten nykyisin (1,5 %)
- vuonna 1947 ja sen jälkeen syntyneet
 - alaikäraja **58** vuotta
 - vanhuuseläkekertymä ansion alenemasta pienenee puoleen nykyisestä (0,75 %)
 - työkyvyttömyyseläke kuten kokopäivätyöstä
 - osa-aikatyöstä normaali työn karttumisprosentti (1,9 % ja 4,5 %)

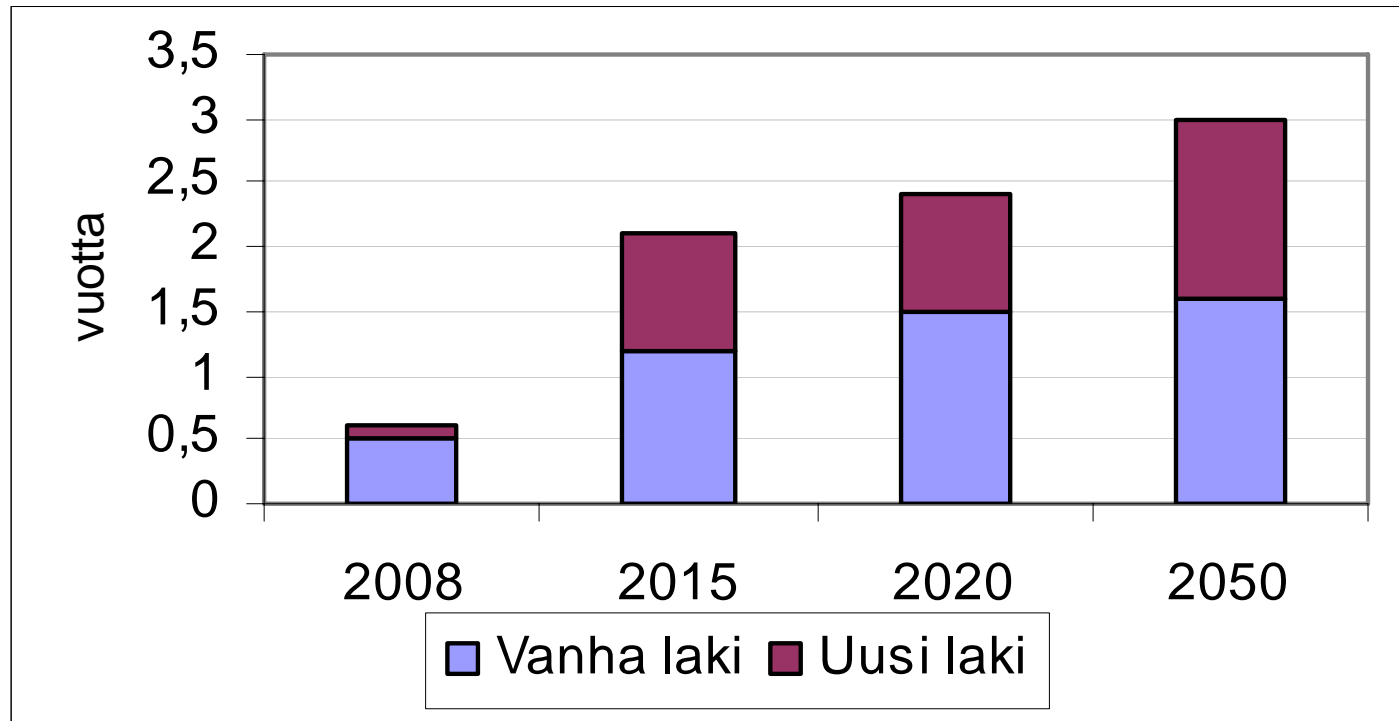
Muuta merkillepantavaa

- eläkkeiden rahastointia vahvistetaan: 2013 mennessä lisärahaostointi 7,5 % palkkasummasta
- TEL-, LEL- ja TaEL-eläkkeet määräytyvät samalla tavoin 1.1.2005 alkaen
- yksityisten alojen työeläkelakien yhdistäminen toteutetaan vuonna 2007

Eläkemeno ja –maksuarvion lähtökohdat

1. Ansiotason kasvu 1,75%
 2. Reaalikorko 3,5%
 3. Väestöennuste vuoteen 2050
 4. Työllisyys ja eläkkeellesiirtymisikä nousevat
- Välineenä ETK:n pitkän aikavälin laskentamalli

Arvio eläkkeellesiirtymisiin muutoksesta vuoden 2002 tasosta

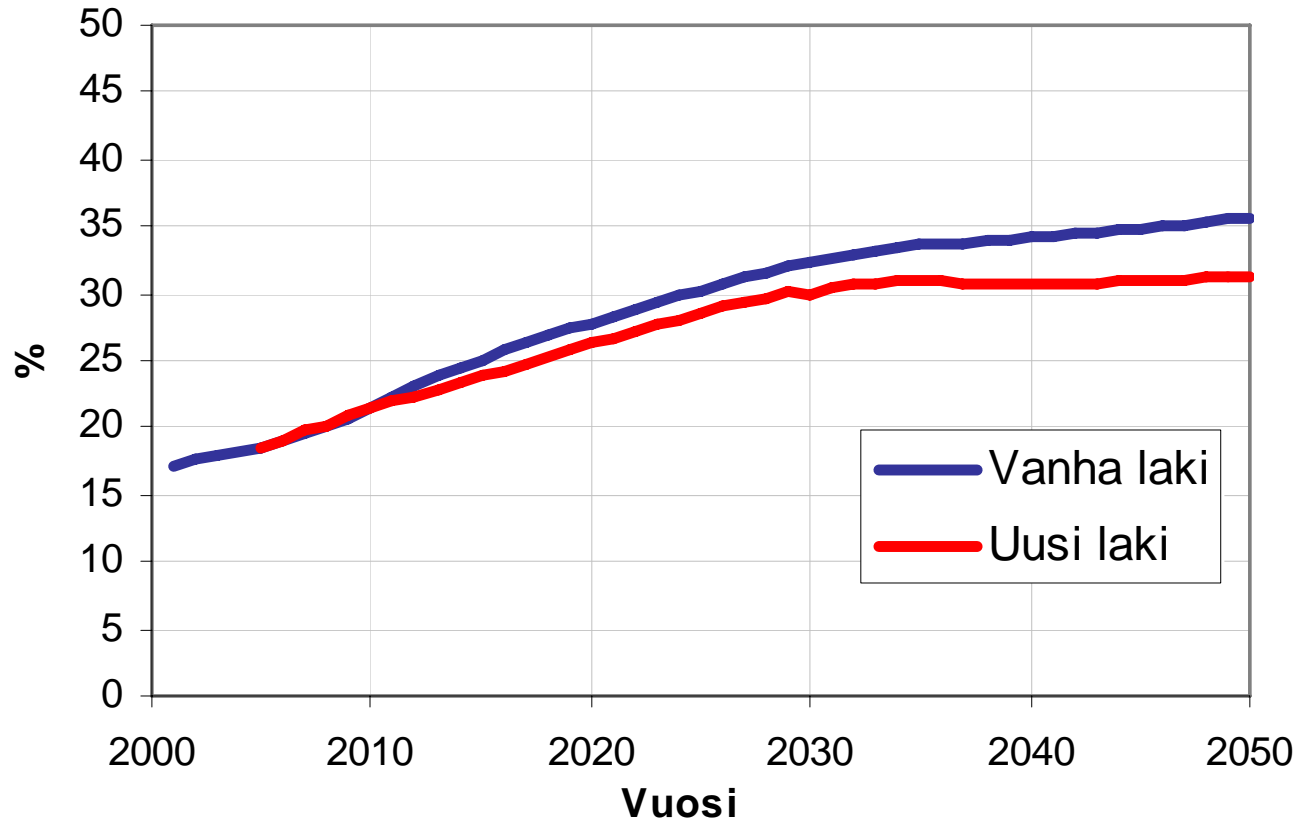

Miksi työssäoloaste ja eläkkeelle siirtymisikä nousevat

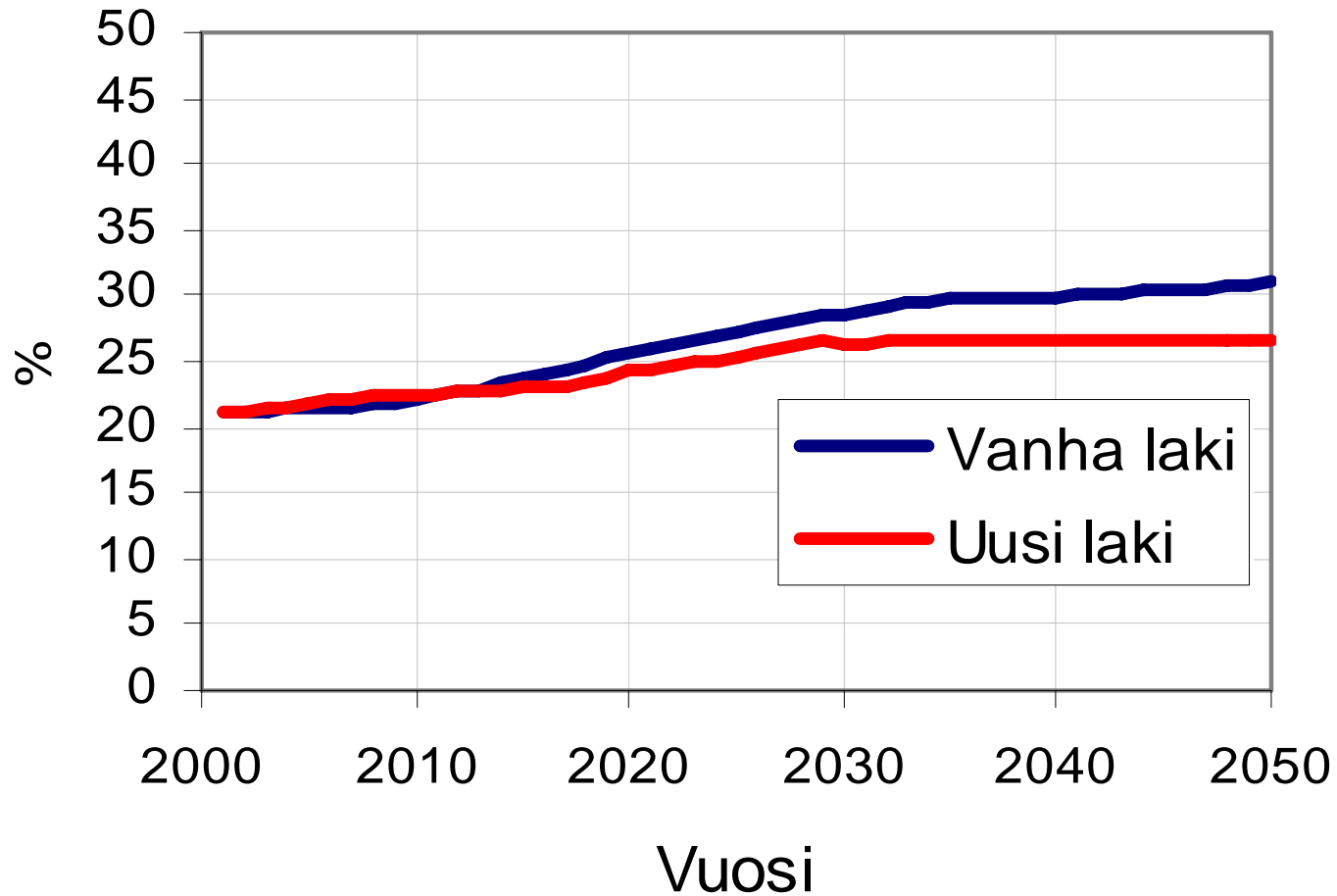
- varhaiseläkemuutokset
 - työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden ikärajan korottaminen ("putken" alaikäraja 55 v -> 57 v)
 - osa-aika-eläkkeen ikäraja nousee 56 v -> 58 v
 - varhennetun vanhuuseläkkeen ikäraja nousee 60 v -> 62 v
 - yksilöllinen varhaiseläke lakkaa
- kannustinvaikutukset
- vaikutusten suuruus riippuu yleisestä ja erityisesti ikääntyvien työllisyyden kehityksestä sekä työelämän, työhyvinvoinnin ja työkyvyn kehityksestä

Eläkemeno % palkoista 2005-2050

TEL, LEL, TaEL

TEL-eläkemaksu % palkoista 2000-2050

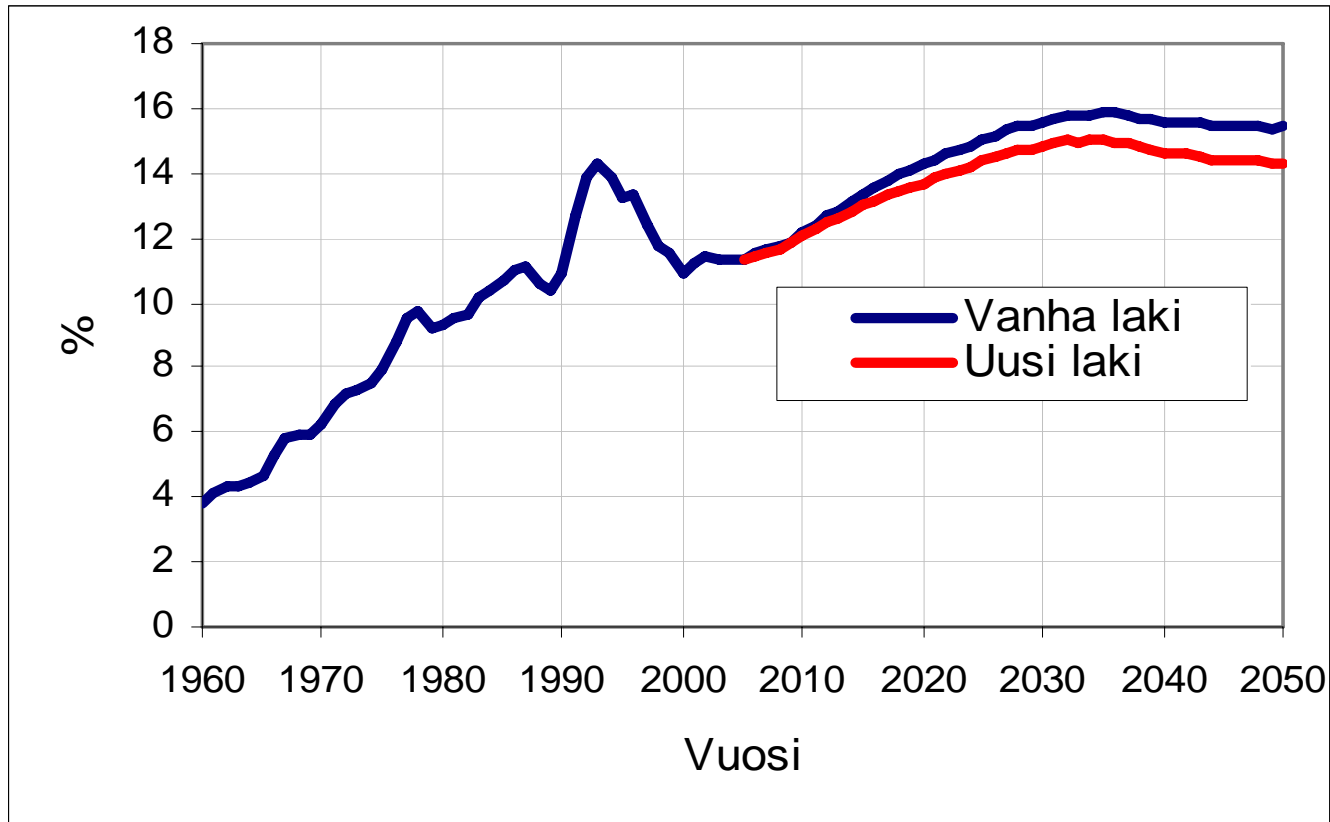
Eläkemeno % palkoista / työtulosta

	TEL, LEL, TaEL		YEL		MYEL	
	Eläkemeno%		Eläkemeno%		Eläkemeno%	
	Vanha laki	Uusi laki	Vanha laki	Uusi laki	Vanha laki	Uusi laki
2010	21,5	21,5	22,4	22,6	55,7	57,9
2020	27,8	26,3	27,3	27,9	66,0	68,8
2030	32,3	30,0	29,1	30,9	66,5	70,4
2050	35,7	31,4	32,1	33,3	42,4	44,2

Uudenlain eläketasoa ja -menoa alentavat (-) ja lisäävät (+) tekijät

1. Eläkepalkan laskusääntö (-)
2. Palkkakerroin (+)
3. Karttumaprosenttien muutokset (+)
4. Palkattomat jaksot (+)
5. Elinaikakerroin (-)
6. Varhaiseläkkeiden väheneminen ja työssä jatkaminen (+ eläketaso - eläkemeno).

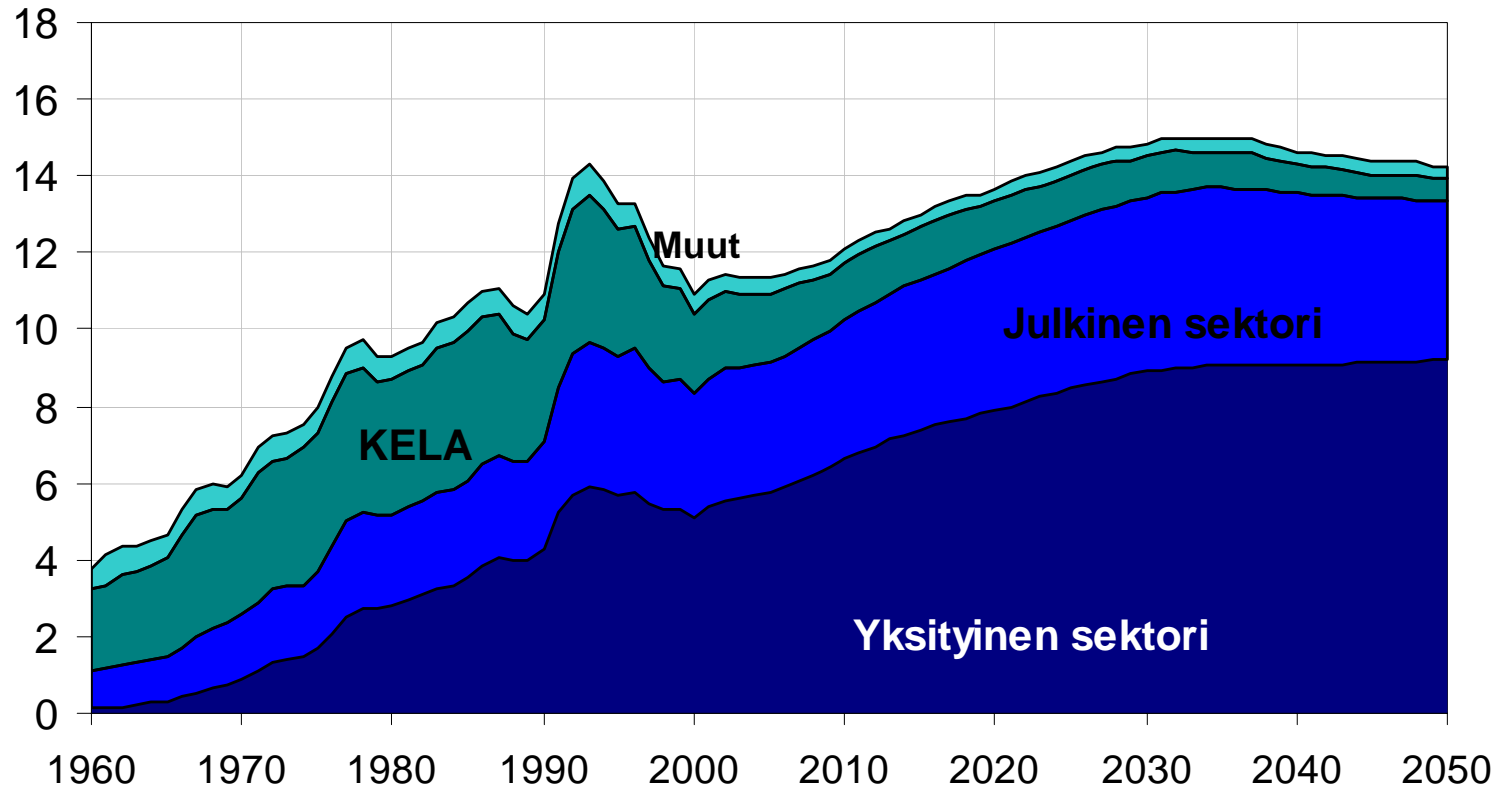
Kokonaiseläkemenot % BKT:sta 1960 –2050

Julkisen sektorin eläkemenot nykyisin mukaisesti

Eläkemenot sektoreittain, % BKT:sta 1960 –2050

Julkisen sektorin eläkemenot nykyisin mukaisesti

Yhteenvetoa vaikutuksista

- karttuma-aika, karttumat, palkkakerroin ja työssä pidempään jatkaminen nostavat eläketasoa
- elinaikakerroin ja siirtyminen 10 viimeisen vuoden laskennasta koko uraan perustuvaan laskentaan alentavat eläketasoa
- eläkemenojen ja –maksujen kasvu jää pienemmäksi kuin nykyisin mukaan